

INFORMACIJA

o učešću crnogorskih institucija u radu evropskih pravosudnih mreža

UVOD

U Analitičkom izvještaju za pregovaračko poglavlje 24 “Pravda, sloboda i bezbjednost” Evropska komisija je preporučila Ministarstvu pravde da pokrene inicijativu za učlanjenje crnogorskih institucija u evropske pravosudne mreže: Evropsku mrežu za pravosudnu obuku, Evropsku mrežu pravosudnih savjeta, Mrežu predsjednika vrhovnih sudova Evropske unije, Mrežu generalnih tužilaca pri vrhovnim sudovima Evropske unije i Mrežu za zakonodavnu saradnju ministarstava pravde Evropske unije.¹

Ministarstvo pravde je, posredstvom Misije Crne Gore pri Evropskoj uniji, bez odlaganja pokrenulo ovu inicijativu i koordiniralo procedure učlanjenja, što je rezultiralo sticanjem statusa posmatrača crnogorskih institucija u svim preporučenim evropskim pravosudnim mrežama tokom 2013. godine, prije otvaranja pregovora u poglavljima “Pravosuđe i temeljna prava” i “Pravda, sloboda i bezbjednost”.

Predmet ove informacije je učešće crnogorskih institucija u navedenim mrežama, od sticanja statusa posmatrača do 1. marta 2017. godine. Informacija je predviđena Programom rada Ministarstva pravde za II kvartal 2017. godine.

¹ “The Commission recommends that the Ministry of Justice could usefully prepare for accession by suggesting that the appropriate judicial authorities become observer members of the European Judicial Training Network, the European Network of Councils for the Judiciary, the Association of the Councils of State and Supreme Administrative Jurisdictions of the European Union, the Network of the Presidents of the Supreme Judicial Courts of the European Union, and the Network of the General Prosecutors of the Supreme Judicial Courts of the European Union. Additionally, when incorporating EU legislation into national law, Montenegro would benefit from participation by the Ministry of Justice in the Network for Legislative Cooperation between the Ministries of Justice of the European Union.”

EVROPSKA MREŽA ZA PRAVOSUDNU OBUKU

Centar za edukaciju nosilaca pravosudne funkcije (pravni prethodnik sadašnjeg Centra za obuku u sudstvu i državnom tužilaštvu) stekao je status posmatrača u Evropskoj mreži za pravosudnu obuku (European Judicial Training Network – EJTN) na XVI Generalnoj skupštini EJTN 6-7. juna 2013. godine u Dablinu.

Izvršna direktorica Centra Maja Milošević učestvovala je na obije generalne skupštine EJTN: XVII održanoj u junu 2014. u Solunu (Grčka) i XVII održanoj u junu 2015. godine u Rigi (Letonija). Na Generalnoj skupštini u Solunu je predloženo, a od strane država posmatrača, uključujući i predstavnike Crne Gore, podržano, da se nosiocima pravosudnih funkcija iz zemalja posmatrača omogući učestvovanje u obukama koje sprovodi EJTN. Predlog je prihvaćen, uz napomenu da finansiranje ovih obuka ne može biti obezbijeđeno iz sredstava EJTN.

Predstavnik Centra nije prisustvovao radu XVIII Generalne skupštine EJTN-a u 2016. godini, iz razloga transformacije Centra i visoke cijene učešća predstavnika zemalja koje imaju status posmatrača.

EVROPSKA MREŽA PRAVOSUDNIH SAVJETA

Sudski savjet Crne Gore primljen je za posmatrača u Evropskoj mreži pravosudnih savjeta (European Network of Councils for the Judiciary - ENCJ) i prije preporuke Evropske komisije, na IX Generalnoj skupštini održanoj 8-20. juna 2011. u Viljnusu (Litvanija), uz prethodno trogodišnje učešće u radu ove mreže u svojstvu gosta.

Pored redovnih sjednica, predstavnici Sudskog savjeta prisustvuju međunarodnim događajima i simpozijumima u organizaciji ove mreže. Tako je 25-26. oktobra 2011. godine tadašnja predsjednica Sudskog savjeta Vesna Medenica učestvovala na simpozijumu “Od prošlosti do danas i poređenje sa aplikacijom za članstvo u EU”, održanom u Istanbulu (Turska).

Sudski savjet učestvovao je u projektu “Nezavisnost i odgovornost pravosuđa” implementiranom 2013-2014. godine, u okviru kojeg je ENCJ razvio okvir i viziju nezavisnosti i odgovornosti u EU pravosudnim sistemima. Članica Sudskog savjeta Vesna Zvicer učestvovala je na sastancima Radne grupe projekta, u okviru prve podgrupe koja se bavila pitanjem nezavisnost sudova. Tokom ovih sastanaka pripremljen je upitnik o nezavisnosti i odgovornosti pravosuđa država članica i posmatrača u ENCJ, na koje je Sekretarijat Sudskog savjeta dostavio odgovore.²

Predsjednik Sudskog savjeta prof.dr Mladen Vukčević posjetio je 17. juna 2015. godine Stalnu kancelariju ove mreže u Briselu, gdje se sastao sa njenom šeficom Monik Vanderhus (Monique Vandergoes).

² Dostupno na <https://www.rechtspraak.nl/SiteCollectionDocuments/ENCJ%20report.pdf>

Predstavnik Sekretarijata Sudskog savjeta učestvovao je na seminaru “Pravovremenost sudskih postupaka” održanom u Bukureštu (Rumunija) 9-10. novembra 2015. godine.

Predsjednik Savjeta je prisustvovao zasijedanju Godišnje skupštine Evropske mreže sudskih savjeta (ENCJ), koja se održala u junu 2016. godine u Varšavi, čija glavna tema je bila perspektiva evropskog pravosuđa do 2035. godine.

ASOCIJACIJA DRŽAVNIH SAVJETA I VRHOVNIH UPRAVNIH JURISDIKCIJA EU

Vrhovni sud Crne Gore primljen je za posmatača u Asocijaciji državnih savjeta i vrhovnih upravnih jurisdikcija (Association of the Councils of State and Supreme Administrative Jurisdictions of the European Union – ACA-Europe) na Generalnoj skupštini ACA 26-28. maja 2013. godine u Parizu (Francuska).

Prethodno, predsjednica Vrhovnog suda Vesna Medenica učestvovala je na poziv ACA 1-2. marta 2012. godine na seminaru “Povećanje efikasnosti ovlašćenja vrhovnih upravnih sudova”, održanom u Briselu (Belgija). Tom prilikom sastala se sa prvim predsjednikom Državnog savjeta Kraljevine Belgije Robertom Andersenom, u cilju uspostavljanja modaliteta saradnje dviju država, kada je razgovarano i o prijemu Vrhovnog suda Crne Gore u ovu asocijaciju.

Predstavnici Vrhovnog suda učestvovali su 9. maja 2014. godine na seminaru “Lica koja traže azil i državljani trećih država, kroz pravo Evropske unije i Konvenciju o ljudskim pravima”, održanom u Briselu, u organizaciji Državnog savjeta Republike Francuske i ACA - Evropa.

Predsjednica Upravnog suda Crne Gore Branka Lakočević boravila je u radnoj posjeti Litvaniji 21-22 aprila 2016. godine, u organizaciji Vrhovnog Upravnog suda Litvanije i ACA – Evropa, a na temu „Zaštita legitimnih očekivanja u upravnom pravu i pravu EU“.

MREŽA PREDSJEDNIKA VRHOVNIH SUDOVA EU

Predsjednica Vrhovnog suda Vesna Medenica na Generalnoj skupštini u Sofiji (Bugarska) 13. oktobra 2011. godine primljena je za posmatrača u Mreži predsjednika Vrhovnih sudova EU (Network of the Presidents of the Supreme Judicial Courts of the European Union).

Predsjednica je 26-27. novembra 2015. prisustvovala sastanku Mreže koji se održavao u Dublinu, Republika Irska. Predsjednici vrhovnih sudova Evropske unije i posmatrači u Mreži razgovarali su o odnosima nacionalnih vrhovnih sudova i Evropskog suda za ljudska prava, filterisanju žalbi u vrhovnim sudovima, o kojim pitanjima je svaki predsjednik Vrhovnog suda predočio stanje u svojoj državi.

Predsjednica je prisustvovala i dvodnevnom sastanku Mreže predsjednika Vrhovnih sudova EU, koji je održan 20-21. oktobra 2016. u Madridu. Predsjednici najviših sudskih instanci su razmijenili mišljenja o ulozi vrhovnih sudova u razvoju prava, kao i o alternativnom načinu rješavanja sporova i arbitraži. Takođe, održani su sastanci članova Upravnog odbora i Generalne skupštine Mreže.

MREŽA GENERALNIH TUŽILACA PRI VRHOVNIM SUDOVIMA EU

Vrhovni državni tužilac Crne Gore primljen je, u periodu kada je dužnost VDT-a vršio Veselin Vučković, za posmatrača u Mreži generalnih tužilaca pri vrhovnim sudovima EU 16. maja 2013. godine, na sastanku ove mreže u Krakovu (Poljska).

Predstavnik Vrhovnog državnog tužilaštva prisustvovao je sjednici Mreže 12-13. maja 2016. godine u Hagu (Holandija).

MREŽA ZA ZAKONODAVNU SARADNJU MINISTARSTAVA PRAVDE EU

Ministarstvo pravde Crne Gore steklo je status posmatrača u Mreži za zakonodavnu saradnju ministarstava pravde EU (Network for Legislative Cooperation between the Ministries of Justice of the European Union) prilikom posjete tadašnjeg potpredsjednika Vlade i ministra pravde Duška Markovića Republici Francuskoj, 10. oktobra 2013. godine, čime je u potpunosti ispunjena preporuka EK iz Analitičkog izvještaja.

Naime, nakon što su članice ove mreže, na skupštini održanoj 14. jula 2013. godine, prihvatile predlog da Ministarstvo pravde Crne Gore dobije status posmatrača u ovoj asocijaciji, učlanjenje je formalizovano prilikom posjete potpredsjednika Markovića Ministarstvu pravde Francuske, u kojem se nalazi sekretarijat Mreže, na način što je ministru pravde Francuske uručena informacija o određivanju nacionalnih predstavnika Crne Gore pri Mreži: Lidije Mašanović, načelnica Odjeljenja za planiranje, programiranje i implementaciju projekata finansiranih iz međunarodnih i IPA fondova u Ministarstvu pravde i Nine Vujović, službenica u Kabinetu potpredsjednika Vlade za politički sistem, unutrašnju i spoljnu politiku.

Nakon razdvajanja funkcija ministra pravde i potpredsjednika Vlade, a imajući u vidu da je riječ o mreži ministarstava nadležnih za poslove pravosuđa, ministar pravde Zoran Pažin pismom od 28. marta 2016. godine obavijestio je Mrežu da je za nacionalnog predstavnika, umjesto Nine Vujović, određena Irena Milošević, službenica Direktorata za međunarodnu pravnu saradnju i evropske integracije Ministarstva pravde Crne Gore.

EVROPSKA PRAVOSUDNA MREŽA U KRIVIČNIM STVARIMA

Takođe, na zahtjev Evropske pravosudne mreže (European Judicial Network - EJNI) u decembru 2014. godine određene su kontakt osobe za saradnju sa ovom mrežom u Crnoj Gori: Blagoje Gledović, službenik Direktorata za međunarodnu pravnu saradnju i evropske integracije u Ministarstvu pravde i Veljko Rutović, specijalni tužilac u Specijalnom državnom tužilaštvu.

Dodatno, ministar pravde Zoran Pažin pismom od 28. marta 2016. godine obavijestio je Sekretarijat Mreže da je za Tool Correspondent-a iz Crne Gore određen Ognjen Mitrović, službenik Direktorata za međunarodnu pravnu saradnju i evropske integracije u Ministarstvu pravde i koordinator za podoblast „Pravosudna saradnja u građanskim i krivičnim stvarima“ u Akcionom planu za pregovaračko poglavlje 24 „Pravda, sloboda i bezbjednost“. Mitrović je učestvovao na sastancima *Tools Correspondents* održanim 21. juna 2016. godine u Beogradu i 27. septembra 2016. u Hagu.

Crnogorske kontakt osobe učestvovala su na plenarnim sastancima EJNI održanim 8-9. juna 2016. u Amsterdamu i 21-23. novembra 2016. u Bratislavi, kao i na regionalnom sastanku kontakt osoba 24-25. oktobra 2016. godine u Ljubljani.

Putem kontakt osoba za Evropsku pravosudnu mrežu (EJNI) i EUROJUST, ostvarena je saradnja sa pravosudnim organima i organima za sprovođenje zakona SR Njemačke, Republike Austrije, Švajcarske itd. u konkretnim predmetima međunarodne pravne pomoći, među kojima su i oni sa multilateralnim međunarodnim karakterom.

EVROPSKA PRAVOSUDNA MREŽA U GRAĐANSKIM I PRIVREDNIM STVARIMA

Crna Gora je stekla status posmatrača i u Evropskoj mreži za pravosudnu saradnju u građanskim i privrednim stvarima (European Judicial Network in Civil and Commercial Matters) na godišnjoj skupštini ove asocijacije, održanoj 1. februara 2017. godine u Briselu.

Za kontakt osobe za saradnju sa ovom mrežom određeni su Radojka Nikolić, sudija Vrhovnog suda i Ognjen Mitrović, službenik Direktorata za međunarodnu pravnu saradnju i evropske integracije u Ministarstvu pravde.

OCJENA STANJA

Sticanje statusa posmatrača u svim relevantnim evropskim pravosudnim mrežama, zaključno sa Evropskom pravosudnom mrežom u građanskim i privrednim stvarima, dodatna je vrijednost u procesu reforme crnogorskog pravosuđa, u kontekstu evropskih integracija.

Dosadašnje učešće u radu ovih asocijacija pokazuje kapacitet crnogorskih predstavnika da budu „aktivni posmatrači“ njihovog rada. Na taj način, crnogorske pravosudne institucije kvalitetno se pripremaju za punu horizontalnu saradnju u evropskom prostoru pravde, slobode i bezbjednosti, nakon učlanjenja Crne Gore u Evropsku uniju. U tom smislu, riječ je o dugoročnoj investiciji u kapacitete crnogorskih institucija za primjenu pravne tekovine Evropske unije u oblasti pravosudne saradnje.

Takođe, korist od statusa posmatrača ogleda se i u praktičnim rezultatima komunikacije koju crnogorske kontakt osobe ostvaruju sa članovima ovih mreža. Ilustrativan primjer takve komunikacije je Evropska pravosudna mreža u krivičnim stvarima, kroz koju se ostvaruje saradnja na konkretnim predmetima međunarodne pravne pomoći, uključujući najkompleksnije predmete koje vodi crnogorsko pravosuđe.

U cilju unapređenja učešća crnogorskih institucija u radu evropskih pravosudnih mreža, dodatna pažnja treba da bude posvećena izvorima finansiranja. U tom pravcu, u komunikaciji sa Generalnim direktoratom za pravdu Evropske komisije razmotrena je mogućnost pristupanja Crne Gore „Programu pravde“.

Naime, Generalni direktorat za pravdu Evropske komisije pokrenuo je dva programa, *Program pravde* i *Program prava, jednakost i građanstvo*, za zemlje članice EU (izuzev Ujedinjenog Kraljevstva i Danske), kao i kandidate, potencijalne kandidate i pristupajuće zemlje, u periodu 2014-2020. godine. Oba programa predviđaju analitiku (studije, prikupljanje podataka i dr), obuke, uzajamno učenje i saradnju, podizanje svijesti i širenje, kao i podršku glavnih aktera. U programima mogu učestvovati pravosudne institucije, međunarodne organizacije, svi javni i privatni neprofitni subjekti, kao i profitni u statusu partnera. Programi traju do 2020. godine, pa država koja jednom uđe u programe, ostaje do kraja programa, obnavljajući godišnje uplatu za učešće, što Crnoj Gori otvara mogućnost za rješavanje dugoročnih potreba našeg pravosuđa.

Sve crnogorske pravosudne institucije izrazile su zainteresovanost za učešće u *Programu pravde*.

PREDLOG ZAKLJUČAKA

1. Vlada Crne Gore, na sjednici od 25. maja 2017. godine, razmotrila je Informaciju o učešću crnogorskih institucija u radu evropskih pravosudnih mreža.
2. Zadužuje se Ministarstvo pravde da, u saradnji sa Generalnim direktoratom za pravdu Evropske komisije, definiše finansijski i proceduralni aspekt, kao i dinamiku pristupanja Crne Gore *Programu pravde* i o tome informiše Vladu do kraja II kvartala 2017. godine.